

TEATER

Salom, Tevje!

"VIIULDAJA KATUSEL" "ESTONIAS" räägib juutidest sümpaatiaga. Arvan, et kõikidest ebatervetest eelarvamustest, millest tuleb lahti saada, et kuuluda tsiviliseeritud maailma, on antisemitism üks visamaid. Eestlased pole korraldanud pogromme ja avalikult kedagi taga kiusanud, aga passivset juudivõõritust kohtab ka meil — osaliselt poole sajandi ideoloogiliste idatuulte mõjul. See hoiak on irratsionaalne ja hämmastav just intelligentse, andeka ja muidu avarapilgulise inimese puhul. Juutidest rääkides tuuakse sageli üleoleva olakehitusega kuuldavale ebamääraseid käibetõdesid nagu "juudi värk", "juut jääb juudiks" jne. Muidugi pole vaja ühtki rahvust idealiseerida ja kõik juudid pole ei malesuurmeistrid ega hullud revolutsionäärid. Aga minu meelest käib südameharidusega kaasas, et hoitakse loomusunniliselt selle poole, keda taga kiusatakse, kes on vaesem ja väiksem, kurvem ja nõrgem. Nagu nood seal Anatevkas.

"Viuldaja" sisu on meile "LR-st" värskest tuttav ("Piimamees Tevje"). JÜRI KRJUKOVIL on viimasel ajal ridamisi õnnestumisi vanade meeste osas (Pearu, härra Schultz "Kaba-rees") ning tema Tevje pole erand. Tulemus on tõepoolest tore. Ainult vahel tundub, et piimamees räägib kange keelega sagedamini kui kõrtsis käib. Aga kui ta pingil istub, algul üht tüdart saates, teine kord oma lapsega kujutluses rääkides, siis on tal sihuke nägu ja sihukesed silmad, et publikul tuleb vesi silma. Mõistus ütleb küll, et tsipa odav, aga inimene ei koosne ainult mõistusest (see lause jäi mu "Charley tädi" arvustusest raali tahtel välja, mis nimetatud riistapuu poolt mõjub sümbolise kättemaksuna). ARVO LAID teeb Tevjena ilmselt oma seni parima rolli.

Raamatuga võrreldes on Tevje sirgjoonelisem, liiga positiivne, vähemate iseloomukonksude ja -kidadega ning pisema matsikavalusega. Ent kahtlemata on meile ees lihast ja verest olend, väike inimene suure algustähega, nagu neid kohtab Oskar Lut-sul, "Svejkis", Tšehhovil või Andres Vanapaal. Elu lõhn laval on aga väärtus omaette.

Mille kallal norida? — Libreto pole tasakaalustatud. Esimese vaatuse abilellumislugu on tervik omaette ja kannab hästi. Järgnevad paarimine-

kud on pinnalisemad. Ka kogu küüldamise story mõjub pisut rabedalt. Säärane etendus ei ela ainult muusikast. Tekst peab olema jälgitav. Aga näiteks Tevje unenäo esitus, kus küll efektsed hiigelnukud, jääb puudulike diktsioonide tõttu mõistetamatuks. Politseinik oma inimlikkusega (KARL KALKUN) mõjub natuke läägelt, aga pole parata, žanrikaanonid nõuavad. Mõned kujud ja hääled meeldisid rohkem kui teised (HELGI SALLO, VEE-RA PANOVA, TIIT TRALLA, JAAN-VILLEM SIBUL jvm), aga see on mulle võõras maa. Üldiselt pannakse värve paksult. Aga seegi kuulub žanri juurde. Pealegi ei muutu see juutide pilamiseks. Tegelasi on palju, lauldakse ja löüakse tantsu. Tegemist on ju muusikalliga, pealegi seostame juutide elu ikka laulu, tantsu ja naabli-mänguga. Üsna rohket etnograafilist elementi võib huviga vaadata, et teada saada, kuidas need asjad (näli pulmad) juutidel käivad. Kuigi tükis tervikuna on ilutsemist, paisutusi ja nõretamist, ütled kokkuvõttes ometi, et näe, muusika- ja tantsuteatril on sellisel kujul teiste žanride seas igapidi eluõigus. Sest "Viuldaja" on professionaalselt tehtud (külalislavastaja Rootsist GEORG MALVIUS, kunstnik ELDOR RENTER, dirigeerib JÜRI ALPERTEN) ning see omadus meeldib mulle alati. Elus on temaga praegu nii nagu on. Artistid (esituskunstnikud kõige laiemalt) olid pikka aega rahaliselt enim nõõritud kunstlinimeste kategooria N. Liidus. Kontrast menuka poplaulja, kinostaari või dirigendi ametliku honorari vahel meil ja Lään-nes on astronoomiline. (Näiteks kirjanikel mitte nii tohutu.) Vahe on suur isegi ida-bloki riikidega võrreldes. Siit ka "süldipidudel" esinemised jms. Nüüd laieneb vabam ettevõtlikus ka show-business'i. Ehk just eelnenud aegadel kuivale jäetuse tõttu tekib praegu ridamisi seltskondi, kes laulu ja mänguga ihkavad päev-päevalt odavamaks minevaid nõukogude rublasid kokku ajada. See on nukker võidujooks ajaga. Kõik end reklaamivad seltskonnad pole tasemel ja selle kõrval on "Viuldaja katusel" küll kerge žanri hea töö igati omal kohal. Pilet maksab küll neli ja pool (!) rubla, ometi polnud mul tagantjärele piinavalt vailus kasutult veedetud kolme ja poole tunni pärast.

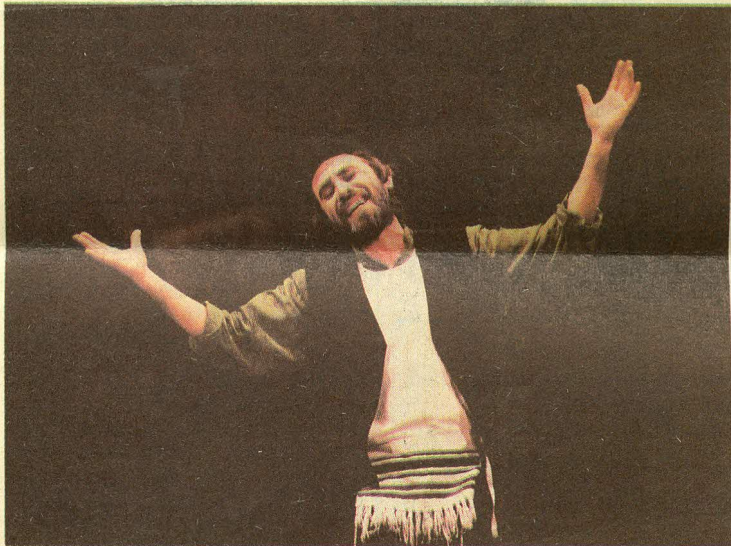
Mihkel Mutt

Raamatuga võrreldes on Tevje sirgjoonelisem, liiga positiivne, vähemate iseloomukonksude ja -kidadega ning pisema matsikavalusega. Ent kahtlemata on meie ees lihast ja verest olend, väike inimene suure algustähega, nagu neid kohtab Oskar Lutsul, "Švejkis", Tšehhovil või Andres Vanäpal. Elu lõhn lavail on aga väärtus omaette.

Mille kallal norida? — Libreto pole tasakaalustatud. Esimese vaatuse äblilumislugu on tervik omaette ja kannab hästi. Järgnevad paarimine-

aegadel kuivale jäetuse tõttu tekib praegu ridamisi seltskondi, kes laulu ja mänguga ihkavad päev-päevalt odavamaks minevaid nõukogude rublasid kokku ajada. See on nukker võidujooks ajaga. Kõik end reklaamivad seltskonnad pole tasemel ja selle kõrval on "Vliuldaja katusele" kui kerge žanri hea töö igati omal kohal. Pilet maksab küll neli ja pool (!) rubla, ometi polnud mul tagantjärele piinavalt valus kasutult veedetud kolme ja poole tunni pärast.

Mihkel Mutt

Tevje - Jüri Krjukov

Foto T. Volmer